

Per què estimem les ciutats?

 quaderndelesidees.press/per-que-estimem-les-ciutats/

July 5, 2020

Hanoi Street Scenes, 2013. CC BY-NC-ND 2.0, Drburtoni.

Hi ha certa sensualitat en el fet de conèixer una nova ciutat. Com davant d'un cos, tot comença amb la mirada. A través dels nostres ulls descobrim una ciutat que existeix al marge de nosaltres, però que fem nostra i única a través de la pròpia experiència. A vegades, molt poques vegades, som capaços de mirar-la a ella, a la ciutat, directament als ulls —i intuir la seva ànima.

No és un camí senzill. Ens emociona i ens fa certa por arribar per primer cop a una ciutat. Hi caminem a les palpentes i tot és risc i aventura. Avancem de manera maldestra i innocent, arrossegats per una enorme curiositat. A poc a poc anem equilibrant les nostres passes. Comencem a moure'ns d'acord amb el seu ritme intern. Amb el temps hi descobrim el dolç regal d'allò quotidià, d'una rutina on s'harmonitza la nostra voluntat amb la diferència essencial de cada ciutat. Hi passegem amb més calma, tornem feliços als llocs que ens agraden. Alhora, sempre hi descobrim carrerons nous, restaurants inesperats, parcs nostàlgics i un gran mosaic de cares inacabables. Estimem part de la ciutat, però sobretot estimem no acabar mai de conèixer-la.

Hi ha ciutats de les quals ens enamorem. Com totes les històries d'amor, algunes poden ser curtes i d'altres, llargues. També hi ha ciutats que podem odiar, que ens fan patir o que ens poden avorrir. Les que ens enamoren ho fan a través d'una revelació transcendent, que pot quedar com a record càlid o, en els casos més determinants, com a lligam biogràfic. A totes hi trobem llum i significat.

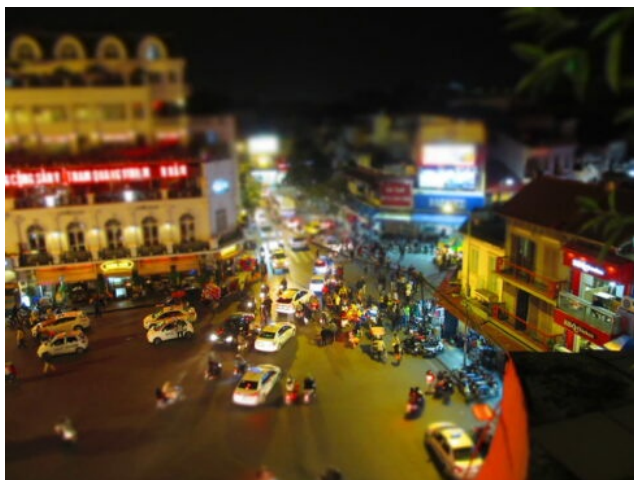
M'he enamorat fugaçment de ciutats com Buenos Aires, Sebastòpol, Còrdova, Chengdu o Kíev. Són ciutats on vaig pensar que hi podria viure un temps. Vaig arribar a mirar-les directament als ulls mitjançant revelacions que duraven segons. El cas que més recordo és Hanoi.

Vaig arribar-hi en tren a les quatre del matí, quan encara tot era fosc. Abans de baixar del vagó, un matrimoni vietnamita ja gran em va ajudar amb algunes indicacions. Recordo perfectament l'elegància dels moviments i del vestir d'aquella senyora, una lleugeresa estètica que solem associar a les dones franceses. Un taxista silenciós em va portar fins a l'entrada de l'hotel. Els carrers eren foscos, però podia intuir el bosc aeri que formen els arbres tropicals i els cables enredats que sobrevolen els terrats de les cases de Hanoi.

La porta de l'hotel estava tancada amb una reixa. Vaig trucar al timbre però ningú contestava. Els carrers eren foscos i veia algunes ombres que creuaven de lluny. L'única llum venia d'una petita parada on una senyora gran tenia una gran olla i quatre tamborets de plàstic. M'hi vaig apropar. Em vaig asseure i la senyora em va servir un plat de sopa de fideus. El brou de carn esbarrejava amb els cítrics, la pasta era tendra. Vietnam començava a abraçar-me per la llengua. La senyora no va dir res en tota l'estona. Jo tampoc. I així ens vam quedar mentre el sol sortia lentament i les primeres motos trencaven el silenci de la ciutat.

Em vaig passar els següents dies passejant per carrers de vegetació viva, de clàxons infinits i d'edificis comunistes. També creuant monestirs budistes d'estil xinès, escoltant els altaveus que repetien propaganda del Partit o veient com una societat colpejada per la guerra —contra els francesos, contra els americans, contra els xinesos— creixia forta, impetuosa i independent. Prenia tasses de cafè vietnamita, tan dolç i tan fort, sense parar, al costat d'obriers sense samarreta que feien temps entre feina i feina, o a velles cafeteries de marbre on m'imaginava Graham Greene prenent notes.

També vaig estar llegint *El dolor de la guerra*, de Bảo Ninh, la millor novel·la del Vietnam postcolonial. Recordo perfectament quan la vaig acabar. Tornava en un autobús atrotinat cap a Hanoi, després de visitar localitzacions de la guerra contra els americans. Llegint les últimes pàgines, alguna cosa es va trencar i les llàgrimes em van començar a caure sense parar. La novel·la era, fins al final, dolorosa, trista i sense esperança. Jo acabava de deixar enrere una història romàntica i suposo que tot es va combinar; mai podem escollir quan ficció i realitat es barregen. Em feia mal però alhora n'entenia la bellesa. Per sort portava ulleres de sol i els companys d'autobús ni se'n van adonar.

Quan vaig arribar a Hanoi estava mig desorientat i vaig començar a passejar sense direcció. Sentia com els carrers per on caminava eren els carrers de la novel·la. Estava devastat pel final del llibre i alhora una altra emoció molt gran em creixia, perquè de cop notava com jo, la novel·la i la ciutat, Hanoi, començàvem a crear un sentit. Quan de cop em vaig trobar amb el llac central de la ciutat, el Hoàn Kiếm, el llac que apareixia a tants capítols del llibre, el llac on els malsons i la foscor i la traïció es passejaven sovint, vaig sentir que una idea de Hanoi em brotava. Que la foscor de la ficció que jo projectava —aquells miratges que els meus sentiments feien encara més forts— es combinava amb el Hanoi físic que tenia davant, el d'una ciutat on ja queia el sol aquell vespre suau d'estiu. El meu cap estava bullint d'associacions, però, realment, al meu voltant només hi havia unes senyores grans xerrant alegrement al banc del costat i adolescents corrent davant meu, tots amb un *smartphone* a la mà mentre jugaven a Pokémon Go. La meua Hanoi, la Hanoi que recordo amb un somriure, era aquella ciutat on totes aquelles imatges reals, fictícies, actuals i històriques se sublimaven en una de sola. Em sentia en pau i comprensiu. No era tan diferent d'una experiència religiosa. Alguna cosa em revelava que tot encaixava. Intuïa una cosa més gran que el que el llenguatge pot explicar.

Amb més o menys intensitat, sempre he viscut aquesta mena de revelacions a les ciutats que he estimat. Però poques han transformat aquesta espurna en lligams. En canvis biogràfics. Hi ha dues ciutats que he estimat i estimaré, potser no sempre amb la mateixa intensitat, però sempre amb la convicció que no seria qui soc sense elles. La primera és Barcelona, la ciutat on he crescut. Una ciutat que estimo amb calidesa familiar, però temptadorament narcòtica. Una ciutat forta, però d'una comoditat perillosa. Barcelona és tan única que conté el risc que la converteixis en la mesura de totes les coses. Hi ha punts de la meua vida on he sentit que havia de fugir de Barcelona si realment volia progressar. Era veritat.

L'altra ciutat ha estat Pequín. Allà hi vaig viure l'any més intens de la meua vida. Hi vaig descobrir un nou món, la Xina, que des d'aleshores ha estat la meua principal obsessió. Però sobretot va ser una ciutat que em va permetre adonar-me que podia fer molt més del que pensava. Que no m'havia de resignar a ser petit, per una falsa modèstia de base cínica, sinó que havia de competir amb els grans, perquè era allà on estava l'emoció i la potència que mai havia pensat que tenia. Pequín em va proporcionar un ambient per no comparar-me només amb Barcelona —el que soc— sinó amb el món —el que puc arribar a ser.

Javier Borràs Arumí

Javier Borràs Arumí

Periodista i excorresponsal a la Xina. Autor de "Roja y gris" (Alfabeto).

